

Den regionala stads kärnan Haninge – handlingsplan 2016

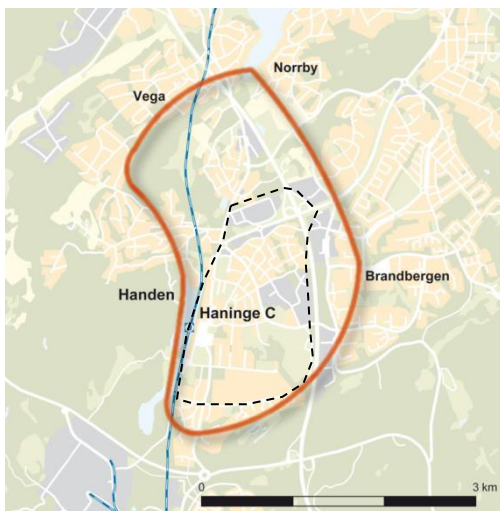
Bakgrund

Redan 2010 när den regionala utvecklingsplanen för Stockholm, RUFS, beslutades antog Haninge kommun ett mål att arbeta för en attraktiv regional stads kärna. Året därpå, 2011, beslutade kommunen om ett utvecklingsprogram som stakar ut riktningen för arbetet med den regionala stads kärnan. Ett antal områden pekades ut som viktiga för det fortsatta arbetet; näringslivsfrågor, utveckling av den fysiska miljön och arbete med inriktning på bildande av centrumutvecklingsbolag, det senare baserat på en politisk överenskommelse i anslutning till beslutet om en ny näringslivsstrategi 2012.

Våren 2014 tecknade Haninge kommun avtal med sex av de större fastighetsägarna i centrala Haninge (Grosvenor, Wallenstam, SveaNor, Stena Fastigheter, Hemfosa och Atrium Ljungberg) om att gemensamt arbeta för stads kärnans utveckling, nedan kallat centrumsamverkan. Handlingsplanen redovisar de aktiviteter som aktörerna tillsammans kommer att arbeta med under 2016.

I den regionala utvecklingsplanen (RUFS 2010) avgränsas den regionala stads kärnan Haninge geografiskt enligt den röda linjen i kartan nedan. Stadsdelarna Handen och Vega samt verksamhetsområdet längs väg 73 ingår. I kommunens utvecklingsprogram från 2011 definieras stads kärnan i olika lager. Kartan nedan motsvarar de två första lagren plus Vega. Kopplingarna till omkringliggande stadsdelar Brandbergen, Jordbro och Västerhaninge är viktiga men dessa delar ingår inte i den regionala stads kärnan idag.

Det gemensamma arbetet i centrumsamverkan pågår till största delen innanför den streckade linjen, i kärnans kärna. Det är också här fastighetsägarna i centrumsamverkan är aktiva.

Karta 1. Geografisk definition av stads kärnan i RUFS (regional utvecklingsplan för Stockholm), röd linje. Streckad linje är det geografiska område där huvuddelen av aktiviteterna i handlingsplanen äger rum, kärnans kärna.

Den gemensamma ambitionen

Samverkansavtalet mellan Haninge kommun och sex fastighetsägare slår fast att parterna ska samarbeta för att uppnå helhetssyn för stadskärnans utveckling och ett av målen är att maximera den gemensamma nyttan av insatser i stadskärnan. Gemensamt ska parterna arbeta för bättre etableringsförutsättningar, fler verksamheter och fler bostäder. I utvecklingsprogrammet från 2011 finns en vision för den regionala stadskärnan:

”Den regionala stadskärnan Haninge är en central mötesplats för människor, företag och utbildning och en drivande kraft för en långsiktig ekologisk, social och ekonomiskt hållbar utveckling i södra Stockholmsregionen. Haninges centrala delar pulserar och är i ständig utveckling. Människor möts i en ljus och levande stad och känner trygghet. Stadskärnan erbjuder boende, handel, utbildning, arbete och fritid i en modern tät stadsmiljö.”

För att ett samarbete ska fungera är det viktigt att skapa en gemensam målbild. Med visionen som utgångspunkt har centrumsamverkan gemensamt arbetat fram följande målbild:

Målbild

Snabbtåget stannar var femte minut. För bara en kvart sedan lämnade jag Stockholms central, det gick snabbt att komma hit!

Sjön Rudan glittrar och när jag går av tåget känner jag en frisk doft av barrskog. Det vimlar av folk utmed vattnet. Jag har stämt träff med en kollega som väntar på en av bryggorna.

Vi vänder oss om och följer folkströmmen upp mot torget. Hus i skiftande material och arkitektur kantar gatan. Ett fönster fångar sydvästsolen och reflekterar den över oss på gatans oregelbundna stenläggning. Vattenspelet som följer oss kastar solkatter över en tegelfasad. Någon hänger tvätt på en av balkongerna.

Vi stöter ihop med några kollegor som är på väg till Rudans friluftsområde för att äta lunch, pensionärer passerar på väg till gymmet och föräldralediga strosar runt bland butiker och caféer. Det pågår något på torget. En utställning väcker vår nyfikenhet. Vi tar en fika utanför kulturhuset innan vi skiljs åt.

Jag korsar torget och tar sikte mot det höga trähuset längst bort i stadskanten, hoppar upp på en lånecykel och cyklar ut mot idrottsplatsen. Längs vägen passerar jag den sparsmakade femtiotalbebyggelsen inbäddad bland tallar. De nya trähusen blir en fin kontrast till de gamla. I bottenvåningarna finns flera olika verksamheter, några har flyttat ut på trottoaren. När jag cyklar förbi Eskilsparken känner jag vinddraget av en buss som kör förbi.

I parken har ett gäng ungdomar tagit av sig skorna och springer barfota i fontänen, andra söker svalka på serveringarna under träden. Det doftar mat från olika delar av världen. Det tog mig bara några minuter att komma fram. På idrottsplatsen pågår den stora hälsomässan med besökare från hela landet.

Målbilden behöver kompletteras med indikatorer så att det blir möjligt att mäta måluppfyllelse. Det är ett arbete som kommer att fortsätta under 2016.

Det gemensamma arbetets finansiering

Det gemensamma arbetet finansieras med upp till 900 000 kronor av Haninge kommun och totalt 900 000 av de sex fastighetsägarna årligen under de tre år samverkansavtalet gäller. Den gemensamma budgeten är i första hand kostnader för processledning, verksamhetslokaler, workshoppar och seminarier samt utredningar. Sedan augusti 2014 finns en processledare anställd av Haninge kommun.

Arbetet i centrumsamverkan består av fastighetsägare och kommun med gemensamt intresse och långsiktigt engagemang. Till detta kan kopplas andra intressenter och ytterligare finansiering med samma intresse för att bidra till stadskärnans utveckling. I processledarens uppdrag ingår att löpande söka ytterligare finansiering till arbetet, dels genom olika fonder dels genom samarbetsprojekt med fler aktörer.

Det gemensamma arbetets organisation

Det gemensamma arbetet drivs i **centrumsamverkan**. Uppdragsgivare är kommunstyrelsen tillsammans med de sex fastighetsägare som tecknat samverkansavtal med kommunen. Arbetet utgår från de intentioner som finns uttryckta i samverkansavtalet.

Under hösten 2014 har en **styrgrupp** bildats med representanter från kommunens kommunstyrelse- och stadsbyggnadsförvaltning samt de sex fastighetsägarna. Styrgruppen har ansvaret för projektets planering, kontroll och styrning då det gäller resurser och sakinnehåll. Den ska pröva och godkänna de planer som utarbetas av processledaren. Vidare ska den verka för att arbetet genomförs på ett effektivt sätt och i enlighet med uppdragsgivarnas intentioner.

Processledaren är anställd av Haninge kommun och finansieras av medel från centrumsamverkan. Processledaren ansvarar för att projektet drivs och genomförs enligt angivna direktiv, mål, budget och tidplan. Processledaren är arbetsledare, samordnare och informatör inom centrumsamverkan. Processledaren ansvarar för att driva på, samordna och följa upp aktiviteterna i handlingsplanen.

Utvecklingsgruppen är en större gruppering av centrumsamverkan med fler deltagare från de sex fastighetsägarna och Haninge kommun. Gruppen har hittills varit delaktig i arbetet med den gemensamma målbilden, handlingsplanen och stadsutvecklingsplanen.

Handlingsplan 2016

Handlingsplanen innehåller aktiviteter som kräver mer än en aktörs agerande. Förutom de insatser som nämns i handlingsplanen arbetar parterna i centrumsamverkan med sina egna aktiviteter. Haninge kommuns totala åtagande återfinns i den av kommunfullmäktige beslutade Mål och budget för 2016. Fastighetsägarnas enskilda satsningar beskrivs i deras respektive planer. Ambitionen är att informera varandra även om dessa aktiviteter för att skapa ännu bättre förutsättningar för samarbete och utveckling.

Handlingsplanen redovisar de aktiviteter som planeras inom ramen för centrumsamverkan under 2016 men även ambitioner för ett mer långsiktigt arbete.

Mål 1: En tät sammanhållen stadsbygd

I utvecklingsprogrammet för den regionala stadskärnan från 2011 konstateras att för att utveckla en regional stadskärna krävs en förtätning av byggelsen och en förbättring av de fysiska sambanden mellan stadskärnans olika områden. Idag bor 3 500 invånare/km² i stadskärnan. Målsättningen är att nå en täthet på 4 500 invånare/km² till 2020. För kommunens långsiktiga utveckling tas en ny översiktsplan fram och som en del av det pågår samtidigt arbetet med en stadsutvecklingsplan. Planen ska klargöra var och hur staden ska byggas, vilka kvaliteter som ska eftersträvas och peka ut en struktur för viktiga stråk, parker och mötesplatser. Under 2015 har arbetet med stadsutvecklingsplanen beviljats medel från Tillväxtverket.

Vad gör vi 2016?

- Under 2016 fortsätter arbetet med att förnya och rusta upp Poseidons torg till en modern mötesplats. Arbetet drivs av Haninge kommun (stadsbyggnadsförvaltningen) i nära dialog med fastighetsägarna intill torget, Stena Fastigheter, Wallenstam och Grosvenor.
- Arbetet med stadsutvecklingsplanen fortsätter och utifrån den strukturplan som levererats till översiktsplanen under 2015 ska nu texter skrivas och illustrationer arbetas fram. Dessutom ska en modell för ekonomisk genomförbarhet testas för att försöka påvisa samhälls- och fastighetsekonomiska konsekvenser i stadsutvecklingsplanens förslag. Arbetet drivs av processledaren för den regionala stadskärnan och centrumsamverkan bjuds in till diskussion om innehållet. Under året kommer ett antal seminarier om innehållet i stadsutvecklingsplanen att arrangeras. Ett projektkontor kommer att etableras för att informera och involvera Haningeborna i arbetet. Stadsutvecklingsplanen är både ett underlag till översiktsplanen och ett stöd i kommande detaljplanering.
- Idag avsätter Haninge kommun 1 procent av investeringarna i kommunal nybyggnation som investeringsmedel för konstnärlig gestaltning. Under 2016 och 2017 kommer en stor del av dessa medel att gå direkt till konstprojekt i Haningeterrassen. Under 2016 följer centrumsamverkan arbetet för att på sikt undersöka om det finns en vilja att skapa en gemensam fond där både offentliga och privata medel bidrar till unika konstprojekt i stadskärnan. Haninge kommun (kultur- och fritidsförvaltningen) ansvarar för arbetet som sker i dialog med centrumsamverkan.

Vad gör vi på lite längre sikt?

Stadsutvecklingsplanen pekar ut den långsiktiga riktningen för stadskärnans utveckling. Därutöver behöver vi skapa uppmärksamhet och nyfikenhet kring det som byggs och kommer att byggas i stadskärnan. Arkitektävlingar, utmärkelser, genomtänkt gestaltning med konst och utmanande arkitektur bör vara en självklar ingrediens i det fortsatta arbetet.

Mål 2: Stads kärnan är känd som en attraktiv plats

För att konkurrera med andra platser om tillväxt, besökare och invånare krävs ett långsiktigt varumärkesarbete byggt på en sann och trovärdig grund. Tillsammans måste vi lyfta fram de positiva tillgångar, fördelar och känslor som redan finns och som alla kan vara stolta över och berätta om. Varumärkesarbete för en plats är mer komplicerat än för andra slags varumärken. Företag, offentlig verksamhet, invånare, besökare och organisationer – alla måste kommunicera samma bild för att varumärket ska bli tydligt och känt. Under 2015 har centrumsamverkan arbetat fram ett förslag till koncept och riktning för stads kärnans varumärke.

Vad gör vi 2016?

- Under 2016 testar vi konceptet i mindre skala i en pilot. Ansvarig är Haninge kommun (kommunstyrelseförvaltningen) och processledaren.
- En stadsbyggnadskonferens genomförs under året i syfte att sprida erfarenheter av hur man kan arbeta med stadsutveckling. Konferensen ska bidra till att stärka den regionala stads kärnan som en intressant plats. Ansvarig för arbetet är processledaren.

Vad gör vi på lite längre sikt?

Haninge har ambitionen att utses till årets stads kärna år 2019. Årets stads kärna är Svenska stads kärnors utmärkelse för framgångsrik utveckling av stads kärnan. Den delas ut till den svenska stad som under de närmast föregående åren gjort störst framsteg i sin förnyelse av centrum, genom samarbete mellan både privata och offentliga aktörer. Utmärkelsen ska sätta Haninge på kartan som en plats där fastighetsägare och andra aktörer samarbetar uthålligt för att skapa en attraktiv regional stads kärna. Ansvarig för arbetet är processledaren.

Mål 3: En livfull stads kärna

Ur flera olika aspekter är det angeläget att en befolkningstillväxt också motsvaras av tillväxt i antal arbetstillfällen. För individen betyder närhet mellan arbete och bostad att mindre tid går åt till resor till och från arbete, vilket skapar utrymme för tid såväl för familjeliv som för kultur och andra fritidsaktiviteter. Stads kärnornas utbud av utbildning, hälso- och sjukvård samt nöjen, kultur, service, småskalig och specialiserad detaljhandel behöver också stärkas. Som regional stads kärna bör Haninge ligga i framkant i utvecklingen och stärka kvällslivets kvaliteter så att nivån är högre än ett vanligt kommuncentrum. En realistisk förväntan är att vi kan erbjuda ett utbud som ger möjligheter att vistas och mötas utanför hemmet när daglivets verksamheter har stängt.

Vad gör vi 2016?

Under 2016 fortsätter arbetet för att hitta inriktningen med att gemensamt stärka både dag- och kvällsekonomin i stads kärnan. Dessa två insatser ger en grund för aktivt, koncentrerat och konsekvent arbete under åren som följer.

- En etableringsstrategi arbetas fram för att skapa tydlighet i vilka aktörer vi aktivt vill söka upp för etablering i stads kärnan. Haninge kommun (kommunstyrelseförvaltningen) ansvarar för arbetet som sker i nära samverkan med centrumsamverkan.

- En kvällsekonomisk strategi tas fram för att ge en tydlig inriktning för var och vilket kvällsliv som är önskvärdt i stadskärnan. Ett kvällsliv skapar en trygg, levande och attraktiva stadskärna. Arbetet drivs av processledaren och involverar förutom centrumsamverkan även fler aktörer i stadskärnan. Det strategiska arbetet för en levande kvällsekonomi kan resultera i en certifiering för ”purple flag”.

Vad gör vi på lite längre sikt?

På lite längre sikt behöver vi stärka förutsättningarna ännu mer för utvecklingen av attraktiva verksamhetsmiljöer, nya arbetstillfällen och etableringar, hållbart resande och ökad konkurrenskraft. Det behövs fler kunskapsintensiva verksamheter i stadskärnan eftersom de genererar en efterfrågan på kringtjänster och bidrar till ett växande näringsliv. Exempel på sådana är kunskapsintensiva företag som jurister och konsulter, men även restauranger, frisörer, kemtvättar med flera.

Närvaron av och tillgången till bra utbildning på olika nivåer är viktigt för stadskärnans utveckling. Därför behöver arbetet med att lokalisera utbildningar i stadskärnan fortsätta och intensifieras. Stadskärnans profil bör också kopplas till det urval av utbildningar som erbjuds på platsen.

Mål 4: Ett förbättrat geografiskt läge

Haninge ligger tio minuters bilväg från Globen och drygt 20 minuter med pendeltåg från centrala Stockholm. Ändå finns det dem som tycker att Haninge ligger långt bort. Kontorsetableringar söker lägen som ligger maximalt 15 minuter från innerstaden. Ett förbättrat geografiskt läge handlar om att påverka möjligheterna att transportera sig snabbare till och från stadskärnan. För att fylla en funktion som regional stadskärna behövs fler regionala funktioner. Idag är stadskärnan mer inriktad på lokala tjänster och funktioner än övriga regionala stadskärnor runt om Stockholm och det kan begränsa utvecklingen. För att utveckla mer av regionala funktioner och verksamheter krävs en bättre integration i den regionala ekonomin och åtgärder som motverkar det som idag kan uppfattas som ett läge vid sidan om de dominerande tillväxtstråken.

Vad gör vi 2016?

Att förbättra en plats läge är i grunden ett långsiktigt och uthålligt arbete. Det handlar bland annat om att påverka andra aktörers agerande. För att göra det behöver stadskärnan vara synlig i en mängd olika sammanhang. Processledaren ansvarar för att driva på dessa aktiviteter.

- Under året arbetar vi för att publicera artiklar i bransch- och övrig media i syfte att påverka regionala beslutsfattare. Processledaren ansvarar.
- Aktivt deltagande i regionala sammanhang för att uppmärksamma stadskärnans behov och bidra till Stockholmsregionens utveckling. Haninge kommun (kommunstyrelseförvaltningen) och processledaren ansvarar.

Vad gör vi på lite längre sikt?

På lite längre sikt kan det bli aktuellt att genomföra kampanjer på strategiska platser i Stockholm i syfte att göra Stockholmare och andra uppmärksamma på Haninges goda

geografiska läge. I övrigt kan det långsiktiga strategiska arbetet bland annat handla om kortare restider och nya resmönster.

Mål 5: Fördjupad och långsiktig samverkan för en attraktiv stadskärna

För att underhålla och skapa förutsättningar för ett långsiktigt och engagerat samarbete mellan Haninge kommun och de större fastighetsägarna i stadskärnan behöver själva samarbetet i sig också underhållas. Det finns en ambition att på sikt skapa ett gemensamt utvecklingsbolag för stadskärnan. Den nuvarande formen för samarbete ska utvärderas under 2016 som underlag för att komma fram till hur det fortsatta arbetet ska bedrivas.

Vad gör vi 2016?

- Fyra styrgruppsmöten genomförs under året. Processledaren ansvarar.
- Under 2016 utvärderar vi samverkan med fastighetsägarna och lägger grunden för ett fortsatt gemensamt arbete för stadskärnan, förslag till nya avtal om fortsatt samverkan arbetas fram.
- Arbetet med indikatorer för att mäta måluppfyllelse intensifieras. Processledaren ansvarar.

Mål 6. Kommunens egna aktiviteter

En mycket stor del av arbetet med att bygga en regional stadskärna handlar om attraktivitet i den basservice som kommunen erbjuder. Bra förskolor och skolor, möjligheter att vidareutbilda sig, god service i form av vård- och omsorg samt rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter och upplevelser skapar tillsammans en attraktiv plats. Kommunkoncernen är också en viktig aktör som fastighetsägare och utvecklare av platsen. På det sätt vi vårdar våra lokaler och verksamheter eller var vi väljer att placera nya offentliga verksamheter sänder budskap om hur kommunen prioriterar.

Vad gör vi 2016?

- Våren 2016 genomförs ett förvaltningsövergripande seminarium där medarbetare i Haninge kommun delar med sig av sina respektive bidrag till stadskärnans utveckling. Syftet med seminariet är både att sprida information och skapa engagemang för stadskärnan.
- Regionalt utbyte och samverkan är viktigt för att sätta Haninge i ett större sammanhang. Arbetet med att synas och skapa engagemang för Haninge måste drivas parallellt och samordnat både på de förtroendevaldas regionala arenor och i de sammanhang tjänstemän samverkar regionalt.

Vad gör vi på lite längre sikt?

På lite längre sikt behöver Haninge kommun ha en fortsatt vilja och förmåga att realisera ambitionerna med den attraktiva stadskärnan. En aktiv omvärldsbevakning kommer även fortsättningsvis att vara viktig för att stadskärnan ska fortsätta att utvecklas i en positiv riktning.